



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องอยู่ในภาวะที่จะต้องตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาหรือกำหนดแนวทางดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ การตัดสินใจจึงเป็น เครื่องมือที่สำคัญในการบริหารและเป็นสิ่งที่มีผลกระทบต่ออยู่ในทุกหน้าที่ของการบริหาร ทั้งนี้ เพราะไม่ว่าผู้บริหารจะทำงานในด้านใดหรือหน้าที่ใดก็ตาม มักจะต้องเกี่ยวข้องกับการเลือก วิธีการปฏิบัติจากทางเลือกต่าง ๆ อยู่เสมอ (ชงชัย สันติวงษ์, 2530) ตัวอย่างเช่น ภาระหน้าที่ในการจัดองค์การ (Organizing) ผู้บริหารก็ต้องทำการกำหนดการแบ่งงาน มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย ดังนั้น การตัดสินใจจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ

ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ก็เป็นงานบริหารองค์การหรือหน่วยงาน ที่ต้องอาศัยหรือใช้กระบวนการบริหาร และผู้บริหารก็มีหน้าที่ (Function) ในการบริหาร ที่สำคัญเช่นเดียวกับองค์การทั่วไป ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจึงต้องอาศัยการตัดสินใจสั่งการ เป็นเครื่องมือ และถือเป็นกิจกรรมสำคัญในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ พฤติกรรม การตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารแต่ละคน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญในการจัดการ ศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ เป้าหมายหลักก็คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ให้แก่ประชาชนทุกคนในสังคม และเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป้าหมายนี้จะบรรลุ ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนและการบริหารโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ (พนัส หันนาคินทร์,

2513) ซึ่งสามารถตีความต่อไปได้ว่า ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละคนนั่นเอง

โดยหลักการทั่วไป วิธีการหรือพฤติกรรมในการตัดสินใจของผู้บริหารแต่ละคน นอกจากจะมีขั้นตอนและแนวทางในการตัดสินใจซึ่งการตามหลักที่กำหนดในองค์การแล้ว การตัดสินใจซึ่งการยอมขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของผู้ตัดสินใจด้วย (วิชัย โธสุวรรณจินดา, 2535) ตัวอย่างเช่น การรับรู้ (perception) ค่านิยม (Value) และบุคลิกภาพ (Personality) เป็นต้น เพราะปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา ที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมของบุคคล และเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจแต่ละเรื่อง แต่ละครั้งต่างกันไป

จากประเด็นดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรม การตัดสินใจซึ่งการของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละคน ย่อมมีความแตกต่างกัน ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ลักษณะเฉพาะที่เห็นความแตกต่างเด่นชัดมากที่สุดอย่างหนึ่ง ได้แก่ เพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่ปรากฏว่ามีผู้บริหารโรงเรียน ที่เป็นสตรีเพิ่มจำนวนมากขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า สตรีได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารโรงเรียนและแสดงพฤติกรรมการตัดสินใจซึ่งการ อันส่งผลต่อการจัดการศึกษามากขึ้น และจากการที่ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารสตรี จะพบว่า มีปัจจัยที่น่าสนใจ ดังนี้

ราตรี ฤทธิสาร (2523) พบว่า ผู้บริหารสตรี ในเขตการศึกษา 6 มีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับสูง ทั้งมิติสัมพันธภาพ และมิติกิจสัมพันธ์

มาลี อังคนานูวัตติ (2533) ก็พบว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบ "นักพัฒนา" ซึ่งหมายถึงเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีความสนใจในการพัฒนาบุคคล เอาใจใส่ทุกข้อและใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับผู้ใต้บังคับบัญชาจนสำเร็จได้ด้วยอาศัยความร่วมมือ ทั้งยังได้รับความเลื่อมใสและไว้วางใจจากผู้ร่วมงานอีกด้วย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรขา รัตนประสาธ (2534) ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสตรีโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นแบบนักพัฒนาเช่นกัน

จากการพิจารณาผลงาน การบริหารของผู้บริหารสตรี พบว่า ผู้บริหารสตรีได้รับการยอมรับว่ามีผลงาน ดีเด่น ตัวอย่างเช่น จากสถิติโรงเรียนดีเด่นของกรมสามัญศึกษา ในช่วงปี

พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2531 จากจำนวน 50 โรงเรียน พบว่าเป็นโรงเรียนที่มีผู้บริหารสตรี ถึง 31 โรงเรียน และได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่น ปีละ 5-7 โรงเรียน จากจำนวนโรงเรียนดีเด่นที่คัดเลือกไว้ปีละ 10 โรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนดีเด่นของกรมสามัญศึกษา ในช่วงปี พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2534 จำนวน 8 คน เป็นผู้บริหารสตรีจำนวนถึง 6 คน (กรมสามัญศึกษา, 2536) และปรากฏข้อมูลที่สำคัญและน่าสนใจ อย่างยิ่ง คือ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจำนวนผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด 30,020 คน เป็นผู้บริหารชาย จำนวน 28,815 คน เป็นผู้บริหารสตรีถึงจำนวน 1,205 คน และจำนวนสตรีที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารที่มีอยู่ถึง 1,828 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534)

บทบาทในการบริหารและการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารสตรีที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศ บุคคลในจำนวนนี้ต้องทำหน้าที่ในการบริหารงานของโรงเรียนให้สำเร็จ บรรลุผลทั้ง 6 ด้าน อันได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ-การเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532) ซึ่งในการบริหาร และการดำเนินงานต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้บริหารจะต้องพบกับปัญหาที่ต้องแก้ไข รวมทั้งการเลือกแนวทางการปฏิบัติงานให้เหมาะสมทั้งในส่วนที่เป็นงานประจำและงานเฉพาะกิจ จึงต้องอาศัยการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา

จากประเด็นที่พบว่าผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เข้ามามีบทบาทในงานบริหารการศึกษาที่มีจำนวนมากขึ้น เป็นที่น่าสนใจว่าผู้บริหารสตรีจำนวนนั้นมีพฤติกรรมตัดสินใจสั่งการในงานภารกิจอย่างไร มีปัญหาในการตัดสินใจสั่งการหรือไม่ และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจสั่งการ อย่างไร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการมีการศึกษาพฤติกรรมตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ได้ข้อมูลในการแก้ไขปัญหา และนำมาพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

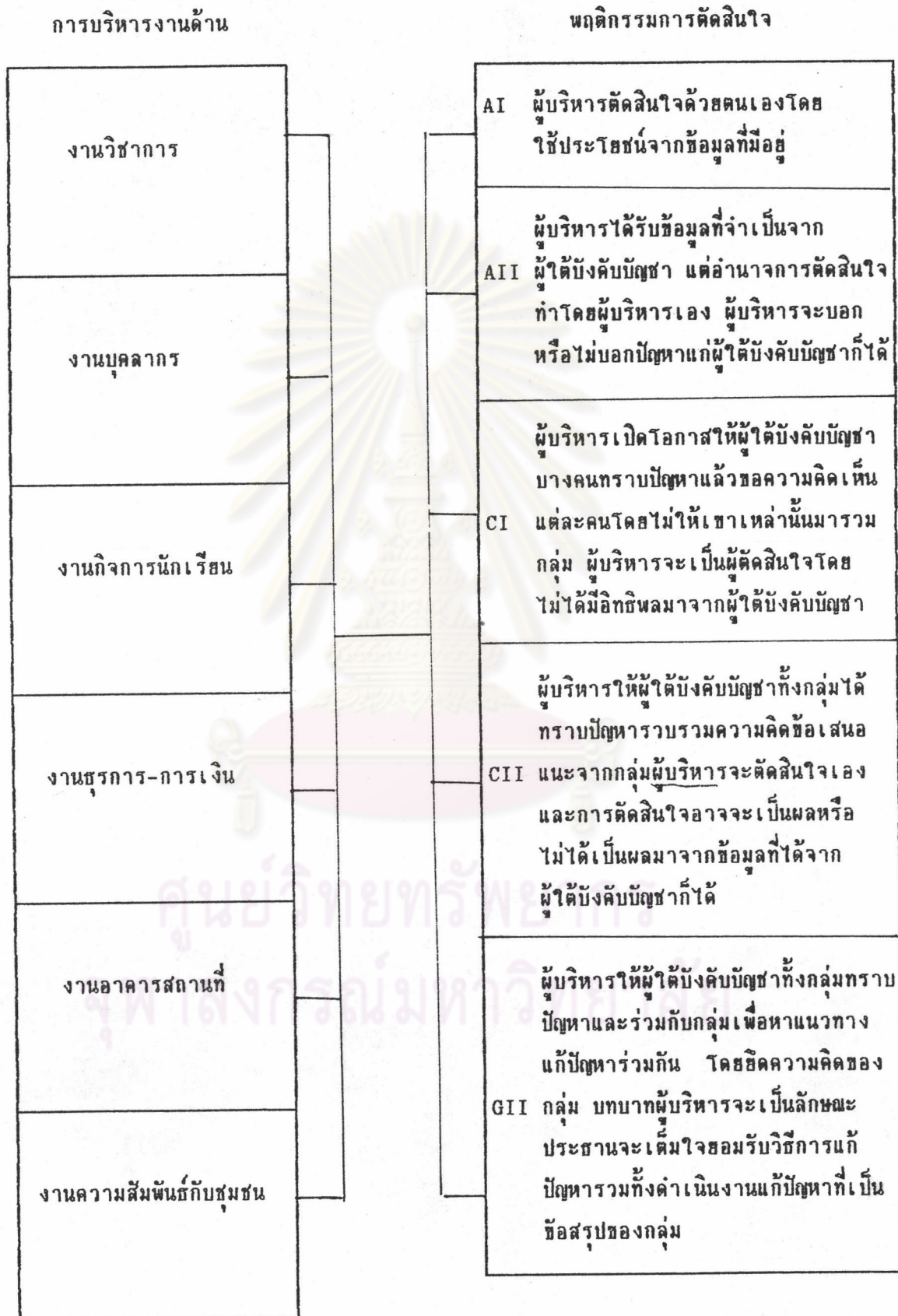
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะในการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ขอบเขตการวิจัย

1. กรอบความคิดในการวิจัย
การวิจัยครั้งนี้ ทาการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรี ในการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ-การเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ตามขอบข่ายการบริหารงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยพิจารณาพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการตามแนวคิดเรื่อง แบบการตัดสินใจ (Decision Model) ของวรูมและเยตตัน (Victor H. Vroom and Phillip W. Yetton, quoted in Hugh J. Arnoll and Daniel C. Feddman, 1986) โดยสรุปเป็นแผนผังกรอบในการวิจัย ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย



2. ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ทาการศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยสุ่มจาก กลุ่มประชากร ผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ปฏิบัติหน้าที่ ในปีการศึกษา 2536 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 983 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. พฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรี โรงเรียนประถมศึกษาพิจารณาจากรูปแบบการตัดสินใจ (Decision Model) ตามแนวคิดของวรูมและเยตตัน (Vroom and Yetton) ซึ่งแนวคิดนี้เป็นการศึกษา การตัดสินใจสั่งการตามสถานการณ์ กับภาวะผู้นำที่มีความสัมพันธ์กันมาก (Hugh J. Arnoll and Daniel C. Feddman, 1986)
2. การศึกษาพฤติกรรม การตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะผู้มีตำแหน่งสูงสุดในโรงเรียน เพราะเป็นผู้ที่รับผิดชอบการบริหาร และการตัดสินใจทุกเรื่องในโรงเรียนจึงไม่รวมตำแหน่งอื่นที่มีการตัดสินใจเฉพาะในบางเรื่องหรือบางงาน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. พฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการ หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมในการเลือกทางปฏิบัติที่เห็นว่าดีที่สุด และปฏิบัติตามทางเลือกนั้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ
2. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. ผู้บริหารสตรี หมายถึง ผู้ที่ทาหน้าที่ควบคุมดูแลการศึกษาและการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้รักษาการที่เป็นสตรี

4. งานบริหารการศึกษา หมายถึง งานในภารกิจผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ-การเงิน
งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารการศึกษาของผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสตรีและผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนาการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ
2. ผลจากการวิจัยจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสตรี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาในการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย โดยใช้วิธีสำรวจข้อมูล

1. ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสตรีโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางสุ่มของ Robert V. Krejcie and Daryle W. Morgan (1970) ซึ่งจะได้ตัวอย่างประชากร 278 คน จากจำนวนประชากรทั้งสิ้น 983 คน และสุ่มจังหวัดจากทั้งประเทศใน 4 ภาค โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการในงานบริหารโรงเรียน 6 งาน ของผู้บริหารโรงเรียน โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของคำถามที่ใช้เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ (Check list)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานทั้ง 6 งาน ของผู้บริหารโรงเรียน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการ-การเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ตามขอบข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ผู้บริหารปฏิบัติจริง มีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือกตอบ (check list)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของการตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานของผู้บริหารมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและบางส่วนส่งทางไปรษณีย์ แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนทางไปรษณีย์เป็นบางส่วน แบบสอบถามบางส่วน ผู้วิจัย ดำเนินการรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ แล้วหาค่าร้อยละ เป็นรายชื่อเสนอข้อมูลเป็นตารางบรรยายประกอบ

4.2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจสั่งการงานบริหารการศึกษา 6 งาน ของผู้บริหารโรงเรียน ตามที่ปฏิบัติจริงใช้วิธีหาค่าร้อยละเป็นรายชื่อ รายประเภทของงานแล้วเสนอข้อมูลเป็นตารางบรรยายประกอบ

4.3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาที่ผู้บริหารประสบในการตัดสินใจสั่งการหาวิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายชื่อ โดยเสนอข้อมูลเป็นตารางบรรยายประกอบ

4.4 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล แล้วนำเสนอโดยการสรุปเป็นรายชื่อ

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลงานวิจัย

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงความจำเป็นมา ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น ขอบเขตการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คำนียามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นของการเสนอผลการวิจัย

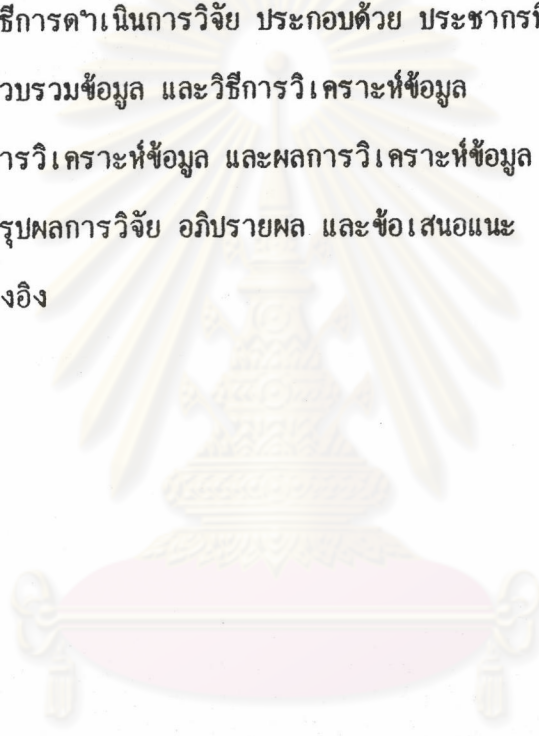
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
รายการอ้างอิง

ภาคผนวก



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย